

Koning en profeet

Davids machtsmisbruik

En toch is ook David maar een mens, die soms een steek laat vallen. Een fameuze steek deze keer. In de lente, *wanneer de koningen ten strijde trekken*¹, zal David ditmaal maar eens thuisblijven en zijn generaals met de karwei belasten. Hij wil ook wel eens genieten van zijn paleis en van' het leven. Na de siësta bemerkt David de mooie Batseba, de vrouw van zijn soldaat Uria. David begeert Batseba voor zichzelf, en hij laat haar halen. Dat ging blijkbaar zomaar: de wil van de koning wordt wet.

Natuurlijk is Uria er nog, en wanneer Batseba blijkt zwanger te zijn Van David, wordt dat erg vervelend. David laat Uria terugkeren van het front, en probeert hem het vaderschap in de schoenen te schuiven. Maar Uria wil niet bij zijn vrouw gaan slapen, zolang zijn makkers aan het front zijn: hij wil het niet beter hebben dan de anderen. Dan gebruikt David een radicaal middel: hij geeft Uria een brief mee voor zijn generaal. Daarin staat dat Uria maar *toevallig* moet sneuvelen aan het front. En zo gebeurt het ook. De lastpost is uit de weg geruimd, en na de voorgeschreven zevendaagse rouwtijd wordt Batseba Davids vrouw.

Op zijn minst machtsmisbruik, zou je zeggen. En overspel. En moord. Maar voor David is er geen vuiltje aan de lucht.

Natan, de profeet

Dan komt de profeet Natan. Een echte profeet is van geen kleintje vervaard. Zelfs de koning zal hij ongezouten de waarheid zeggen. Natan loopt zomaar het paleis van David binnen. En hij vertelt hem een verhaaltje.

*Twee mannen, een rijke en een arme, woonden in dezelfde stad. De rijke bezat heel veel schapen en runderen, de arme maar één enkel lammetje, dat hij gekocht had. Hij had het in leven kunnen houden en het was bij hem opgegroeid, tussen zijn kinderen ; het dier at van zijn bord, het dronk uit zijn beker en het sliep op zijn schoot; het was rijke man bezoek. Hij kon het niet over zich verkrijgen, een schaap of rund uit zijn eigen kudde te nemen en dat klaar te maken voor de reiziger die bij hem was gekomen. Hij pakte het lam van de arme en maakte dat klaar voor zijn gast. David was diep verontwaardigd over die man en hij zei tot Natan: Zowaar Jahwe leeft: de man die dat gedaan heeft verdient de dood. En het lam moet hij vierdubbel vergoeden, omdat hij er niet voor is teruggeschrokken zo iets ergs te doen. Toen sprak Natan tot David: Die man, dat bent u!*².

Het verhaaltje dat Natan aan David vertelt is een parabel. Een parabel is een uit het leven gegrepen verhaal met een dubbele bodem. De parabel heeft geen slot : het is een openstaand verhaal, dat de toehoorder zelf moet aanvullen.

---

1 2 Sam. 11: 1.

2 2 Sam. 12: 1-7.

Dat gebeurt hier letterlijk : David is zo verontwaardigd, dat hijzelf het gedrag van de rijkard veroordeelt: *de man die dat gedaan heeft verdient de dood*. Maar David moet nog zelf in het verhaal binnentreden; hij moet ontdekken dat het verhaal eigenlijk over hemzelf gaat, zijn 'frank moet vallen': *Die man, dat bent u!* Eenmaal dit ontdekt, kan je tegenover de parabel niet langer onverschillig blijven. Je moet een keuze maken, voor of tegen. Je moet je leven veranderen.

De parabel van Natan heeft zijn doel pas bereikt, wanneer David berouwvol uitspreekt: *Ik heb tegen Jahwe gezondigd*³. David erkent het onrecht dat hij bedreven heeft, hij neemt de gevolgen van zijn schuld op zich, hij aanvaardt de dood van het kind dat Batseba hem geschonken had. David begint dan a.h.w. een nieuw leven. Batseba schenkt hem opnieuw een zoon, die hij Salomo noemt. En de profeet Natan geeft het kind een tweede naam: *Jedidja, lieveling van JHWH*⁴

Jedidja

Het verbond tussen Jahwe en David, dat door het zondig gedrag van deze laatste verbroken was, is hersteld.

Zien en zeggen

Zien

Dit verhaal leert ons duidelijk wat een profeet is. Natan had scherp ingezien hoe onrechtvaardig Davids gedrag was, en wat voor noodlottige gevolgen het zou hebben wanneer de koning zomaar ongestraft misbruik kon maken van zijn macht. De profeet is een ziener. Hij ziet scherper dan de doorsnee-mens. Hij ziet met de ogen van God. Zo had Samuel vroeger ook ingezien dat David, de jongste zoon van Isai, de man was naar het hart van God, en niet de oudste zoon Eliab, zoals iedereen spontaan zou denken. *God ziet niet zoals een mens ziet ; een mens kijkt naar het uiterlijk, maar Jahwe naar het hart*⁵.

Zeggen

Op de tweede plaats is een profeet een zegger, hij is een man van het woord. Natan legt het bijzonder fijnzinnig aan boord om David van zijn schuld bewust te maken. Geen grote verklaringen; een kleine parabel volstaat. Als profeet weet Natan op het gepaste ogenblik de juiste woorden te vinden. Tenslotte is de profeet iemand die anderen de ogen opent.

Om anderen te doen zien.

Hij is niet alleen zelf een ziener, hij leert ook zijn toehoorders *zien*. De ontmoeting met Natan brengt David tot inzicht in de draagwijdte van zijn heilloos gedrag.

Aldus treden de bijbelse profeten op, als zieners en zeggers, als levend geweten voor koning en volk. Hun geloof in Jahwe verscherpt hun blik. Zij

---

3 2 Sam. 12: 13.

4 2 Sam. 12: 24-25.

5 1 Sam. 16: 6-7.

lezen *achter* de gebeurtenissen. En zij kunnen niet zwijgen. Eerst spreken zij vooral tot de koning, aan wie zij machtsmisbruik verwijten. Zo staat Samuel naast Saul, Natan naast David, Elia naast Achab. Later zullen zij meer democratisch te werk gaan, en het hele volk voor zijn verantwoordelijkheid stellen: zo b.v. Amos en Hosea, Jesaja en Jeremia
Paul Kevers

IN DE TIJD TERUGGEPLAATST

